werden, dapper verdedigd, en werd daarbij zelfs gesteund door de Roomsche pers in Duitschland, die hem telkens verzekerde, dat er in zijne geschriften niets tegen de Roomsche leer voorkwam. Maar nu de curie het beslissende woord gesproken heeft, verheugt zich dezelfde pers er in, dat Schell niet tot de onverzettelijken behoort, maar zijn eer allen daar weet te zoeken, waar zij te vinden is: in de zwijgende onderwerping aan den wil van Rome.

Het is opmerkelijk, dat in zuiver Roomsche landen eenige neiging zich openbaart om met Rome te breken, terwijl in landen van gemengde religie gelijk in Duitschland, niet het minst daarvan te ontdekken is. Zelfs kan men integendeel zeggen, dat men zich in Duitsch-Roomsche kringen er een eer in stelt om streng ultramontaansch te zijn. Daaruit is het te verklaren, dat men van Roomsche zijde, al heeft men Dr. Schell aanvankelijk aangemoedigd, er nu over verblijd is, dat de veroordeelde eenvoudig zwijgt.

Noord-Amerika. Het Amerikanisme. Het is bekend dat in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika de Roomsche kerk niet is gelijk elders. De Roomschen zien rondom zich heen het stelsel van de vrije kerk, op gevaar af van in handelooshеid te vervallen en daarom kan het geen genade vinden in hunne oogen, dat zij in alles de bevelen moeten afwachten van den paus. Dit streven noemt men het „Amerikanisme;" de Fransche abt Naudé zeide dat de Amerikanisten in de eerste plaats de ophaalbruggen wilden neerlaten, d. w. z. zij verlangden dat de scherpe scheiding tusschen de Roomsche kerk en de andere kerken zal worden opgeheven. Het gevaar dat dan de Roomsche kerk in Amerika zou loopen van verflauwing der grenzen, zou volgens Naudé afgewend worden, doordat de Amerikaansche Roomsche kerk de onfeilbaarheid van den paus bleef erkennen. Doch Leo XIII ziet dit geheel anders in. Hij is van oordeel dat de Roomsche kerk haar isolement *moet* bewaren. Daarom heeft het hoofd der Roomsche kerk het in Roomsche ambtsdragers zeer afgekeurd dat zij hebben deelgenomen aan het parlement der godsdiensten bij de tentoonstelling te Chicago gehouden. Of de ambtsdragers der Roomsche kerk zich aan het wachtwoord van den paus zullen houden? Dit betwijfelen wij. Wij meenen dat enkele het voorbeeld van den onlangs overleden pater Chiniqui zullen volgen.

Gemengd nieuws.

De Russische autoriteiten schijnen weder van voornemen om de Luthersche predikanten te vervolgen. Den 3den Februari werd een 64 jarig Luthersch predikant omdat hij een tweetal leden van zijne gemeente kerkelijk in den echt heeft verbonden, door de rechtbank van Riga tot een geldboete van 50 roebels of vijf dagen arrest veroordeeld. De zaak was dat een Russisch priester beweerde en de rechtbank aannam dat een van de echtelieden tot de Grieksch-orthodoxe kerk behoorde. Het is bekend dat de Russische regeering niet duldt dat een lid der Grieksche kerk overgaat tot eene andere kerk. Leden van andere kerken worden wel aangezet om Grieksch-orthodox te worden, maar als zij Grieksch geworden zijnde, daarover berouw krijgen, dan blijven zij met hunne kinderen toch altijd Grieksch!

De Fransche zending op Madagascar. Men moet den moed bewonderen waarmede de 7 à 800,000 Protestanten in Frankrijk de geestelijke verzorging van 400,000 Protestanten in Madagascar op zich hebben genomen. Te voren zorgde men van uit Engeland voor de inwoners van Madagascar die het Christendom hadden aangenomen, doch sedert Madagascar door Frankrijk is veroverd, kunnen alleen Fransche zendelingen daar arbeiden. De Jezuieten hadden zich wel eerst van het arbeidsveld der Engelschen op Madagascar meester gemaakt, ja, zij hadden de bethuizen door de Protestantsche zending gebouwd, in bezit genomen, doch de Fransche Protestanten hebben hunne roeping gevoeld en het arbeidsveld opgeëischt.

Dit is te schooner omdat de Fransche Protestanten ook elders zooveel te doen hebben op zendingsgebied, ook de zending op Tahiti werd onder ongeveer dezelfde omstandigheden overgenomen als die van Madagascar. Daarbij houde men in het oog wat de Fransche zendeling Coillard met vele medehelpers doet op het vasteland van Afrika.

Het spreekt wel van zelf dat de zending op Madagascar groote financieele offers eischt. In het begin van dit jaar was er een te kort van 285,000 fr., dit is nu geslonken tot 210,000 fr. dus is nog een groote ton gouds te verzamelen. Wanneer men weet dat in sommige deelen van Madagascar de pest heerscht, en de zendelingen daardoor een geopende deur hebben, maar ook veel stoffelijke hulp moeten verleenen, dan begrijpt men dat er op het budget niet kan bezuinigd worden. De zendeling Saint Vidal klaagde er in een schrijven aan een zijner vrienden over, dat de Engelsche Episcopaalsche kerk hem geweigerd was.

Het is echter bekend dat sommige Episcopalen veel liever de Roomsche propaganda steunen, dan dat zij de uitbreiding van het Protestantisme helpen bevorderen.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

IN ONDERHANDELING.

IX.

Ondanks vaders raad besloot dan onze Frederik de stoute schoenen aan te trekken, en begaf zich naar Plocks huis. 't Was daar druk, ook wijl alles tot Tetzels afreis werd gereed gemaakt. Er liepen menschen in en uit, en zoo viel het den jongen man gemakkelijk binnen te komen.

Doch had hij gehoopt den grooten aflaatpredikер zelf te ontmoeten, dat viel tegen. Op zijn vraag naar Tetzel kreeg hij ten antwoord, dat die op het oogenblik niet was te spreken, maar wel zijn „ondercommissaris", die in een zijvertrek zat. Wel was Tetzel ook te huis, doch hij bevond zich in een groote zaal, en ontving daar alleen diegenen welke met welgevulde beurzen kwamen, de meergegoeden en aanzienlijken. Voor de minder vermogenden en armen moest zijn dienaar maar zorgen.

Want het was bij dezen handel allereerst om geld te doen. Hoe dit kwam hebben we reeds ten deele gezien. Oorspronkelijk was de aflaat geweest kwijtscheiding van de kerkelijke straf; later ook van de straffen die, meende men, in 't vagevuur geleden werden. Men kreeg dan zulk een aflaat voor een of ander goed werk, dat men verricht of voor geld dat men voor een of ander kerkelijk doel gegeven had. Zoo heette dan ook nu het geld voor de aflaten bestemd voor den bouw der Pieterskerk te Rome. Gelijk we reeds weten, had de aartsbisschop van Ments het recht verkregen om de aflaten in Duitschland onder het volk te brengen. Hij zou de helft krijgen van wat er in zijn gebied werd gebracht, waartoe ook andere streken dan Ments behoorden. De bisschop hoopte uit de opbrengst de schuld te betalen, die hij aan het groote bankiershuis Fugger had, 't welk zelfs aan keizers geld leende. Ook gingen er met de aflaatverkoopers lieden van Fugger mee, om een deel van het geld, zoodra 't ontvangen was, in beslag te nemen. De som die men betaalde hing af van iemands rang en stand. Een groot heer moest meer geven dan een gewoon burger.

Zoodoende moest iedereen wel bespeuren, hoe 't maar om geld was te doen, en 't was best te begrijpen dat b. v. de edele Frederik de Wijze, keurvorst van Saksen, heel dien handel in zijn landen verbood.

Want wel luidde het voorschrift, dat de aflaat alleen mocht gegeven worden als er oprechte boete en berouw bij de menschen bleek, doch de aflaatkramers namen het daarmede niet nauw. Zij vroegen allereerst en allermeest naar geld. Dat echter heel de aflaat, hoe dan ook verkregen, een zondige en ongerijmde zaak was, kwam slechts bij weinigen op. Alleen zij die zich door het Woord Gods lieten onderwijzen zagen dit in, en toen dit Woord onder 't volk kwam had bij wie het aannamen de aflaat uitgediend. Zooveel ergernis echter verwekte de aflaatkraam en het handelen in die papieren, dat later een groote Roomsche kerkvergadering, het Concilie van Trente, den aflaathandel als bron van verdiensten verbood. Zoo hield dit misbruik, gelijk meerdere, mettertijd op. Doch zoover was het in dien tijd, waarvan we hier spreken, nog niet.

De commissaris, een man in deftige kleeding, was niet weinig verbaasd toen onze jonkman eerbiedig nader tredend, in het Latijn een aanspraak begon, waarin hij zijn verlangen uitte. Want wel was in die dagen het Latijn spreken veel meer algemeen dan nu, vooral onder de „geestelijken", maar zoo sierlijk en vlot als onze Frederik spraken het weinig jonge menschen. 't Slot van de rede luidde — we geven het hier maar in 't Nederlandsch — „Waardige Vader, geef ook mij, gelijk ge dit aan de deuren geschreven hebt, aflaat om niet en om Gods wil. Want ik ben een arm man."

„Gij zijt student", sprak de commissaris.

„Ja, van de stadsschool alhier."

Als het gepast had, zou Frederik naar waarheid hebben kunnen zeggen, dat hij de knapste leerling dier beroemde school was.

De „waardige vader" verliet de kamer, en begaf zich naar de zaal waar Tetzel zich bevond, om dezen over 't geval te spreken. Dit scheen echter veel tijd te vereischen. Wellicht ook waren er meer bezoekers. Hoe 't zij, het wachten duurde zoo lang, dat Frederik reeds begon te vreezen, dat hij ongetroost den terugweg zou moeten aannemen, toen de deur weer openging, en de onder commissaris binnentrad.

„Mijn zoon", zoo sprak hij, hoe loffelijk het ook zij, dat gij naar de genade in den aflaat verlangt, toch kunnen wij tot onzen spijt uw bede onmogelijk toestaan."

Diep teleurgesteld zag Frederik den prediker aan, die voortging:

„De eerwaarde heer commissaris zou zeer gaarne aan uw prijselijk begeeren voldoen, maar hij kan het niet, al wilde hij ook."

„Waarom niet, eerwaarde heer?" vroeg de jonkman bedeesd.

„Luister aandachtig", antwoordde de geestelijke heer. „Gij beroept u op het plakkaat, dat wij aan poorten en huizen hebben laten aanslaan. Maar gij vergeet een ding, waarde vriend. Er staat uitdrukkelijk bij: „Ieder zal zooveel mogelijk *de helpende hand bieden.* — En die helpende hand, niet waar, hebt gij niet geboden", zoo voegde de priester er bij, terwijl hij de schouders ophaalde en met de handen een gebaar maakte, dat aanduidde hoe 't hem ter harte ging zoo te moeten spreken.

„Maar", hernam Frederik, ietwat moediger dan zooeven, „ik ben van mijn zaak zeker. In het plakkaat staat duidelijk: „den armen zal de aflaat om niet worden gegeven om Gods wil" en er staat ook nog, dat de paus het zoo bevolen heeft."

„Dat is ook zoo, maar alleen als men in 't geheel geen handreiking kan doen."

„Nu eerwaarde heer, zoo is het met mij. Maar daarbij", zoo liet Frederik er op volgen, als werden hem de woorden ingegeven, „ik zou geen aflaat voor geld begeeren."

Hoe hij tot die woorden kwam, was hem zelf wellicht niet duidelijk en den onder commissaris nog minder. Die laatste echter vroeg ook geen verklaring en scheen met de zaak verlegen, vooral nadat hij den jonkman eenige vragen had gedaan. Mocht men zulk een werkelijk arme den aflaat onthouden?

Weder ging de priester tot Tetzel, en legde hem de zaak voor.

„Deze jongeling", zoo sprak hij, „is blijkbaar iemand van groote vroomheid en kennis; hij heeft mij treffelijk in de Latijnsche taal toegesproken. Ongetwijfeld is hij boven anderen de weldaad waardig, die hij zoo dringend vraagt. Daarbij echter is hij zeer arm, en het ware goed zoo de heer commissaris, met het oog daarop, wat toegaf. Het zou wel besteed zijn."

Tetzel hoorde den geestelijken heer geduldig aan. Doch toen deze had uitgesproken, antwoordde de aflatenkoopman: „Eerwaarde heer, het gaat niet. Zonder de helpende hand kan de aflaat niet bestaan, en waar zou het heen, indien wij zoo mild waren? Er zou misbruik van gemaakt worden."

Nog hield de „waardige vader" een oogenblik aan, doch Tetzel was te veel handelaar om toe te geven. Onverrichterzake ging de geestelijke heer weder weg, om den wachtenden jonkman de treurige boodschap te brengen.

CORRESPONDENTIE.

M. M. te R. We hopen in een volgend nr. van het ontvangene melding te maken.

P. M. K. te R. Zoodra mogelijk.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Broek op Langendijk, G. Wielenga, te Katwijk a/d Rijn. — Buiksloot en Zunderdorp, G. Elshove, te Schipluiden. — Amsterdam, K. Fernhout, te Utrecht. — Renkum, F. W. Sluiter, te Maassluis. — Blija, B. W. ter Meulen, cand. te Eefde bij Zutfen.

AANGENOMEN: Arkel **B**, R. van der Kamp, te Anna Jacobapolder. — Amsterdam, C. van Proosdij, te Leiden. — Zalt-Bommel, J. Meijer Jr., te Langeslag (verbeterd bericht).

BEDANKT: Overschie, N. Doursema, cand. te Uithuizen. — Zuidwolde, E. Vonk, te Ambt-Vollenhoven **A**. — Holten, W. J. de Haas, te Culemborg. — Leerdam, W. Mulder, te Giessen-Oudkerk.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Helder, P. H. Kapteijn Jz., te Otterleek. — Berlikum, D. A. van Krevelen, te Haamstede. — Appelscha, A. W. Voors, te Heineo. — Stavenisse, P. Snoep Cz., te Waarde. — Mantgum en Schillaard, J. C. Benit, te Terborg. — IJselstein, W. Zijlstra, te Waddingsveen.

AANGENOMEN: Polsbroek, W. van Slooten, te Rouveen.

BEDANKT: Oostkapelle, A. C. F. Pont, te Nisse. — Jutfaas, S. Verhoef, te Noordwijk-Binnen. — Zwartsluis, C. J. van Paassen, te Meppel. — Oldeholtpade, J. Bleeker, te Kuijpe.

Advertentiën.

Heden ontsliep zacht en kalm, na een smartelijk lijden, onze innig geliefde Echtgenoote en Moeder,

HIDTJE TROMP,

in den ouderdom van 52 jaren.

P. D. DE RUITER.
S. TROMP DE RUITER.
R. DE RUITER.

Harlingen, 9 Maart 1899.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van mijnen geliefden Echtgenoot,

JOHANNES HERMANS,

betuig ik, mede namens kinderen en wederzijdsche familieleden, mijnen hartelijken dank.

Wed. J. HERMANS—SELMER.

Sloterdijk, 16 Maart 1899.

Ondergeteekenden betuigen hunnen hartelijken dank aan allen, die blijken van deelneming gaven bij het smartelijk verlies van hunne geliefde Moeder, Behuwd en Grootmoeder, Mej. A. D. v. d. WOUDE, Weduwe van den Heer P. H. v. d. ZIJL.

J. GERBRANDY—v. d. ZIJL.
S. J. GERBRANDY en kinderen.

Goëngamieden, 17 Maart 1899.

BOEKHOUDER.

Gedipl. zelfstandig werkzaam, zoekt verplaatsing wegens gebrek aan vooruitzichten.

Brieven franco, letters L., Bureau *Heraut*.

Grootste verscheidenheid Orgels bij:

BREEBAART's ORGELHANDEL,

DAMRAK 22. — AMSTERDAM.

Men vrage de Catalogi.

Gevraagd *f* 1500 tegen 4½ pCt.,

om een zaak te steunen waar vele armen nauw mee in verband staan.

Brieven franco, onder lett. M., Bur. *Heraut*.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

Gevestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 729.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:

Mr. TH. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Jhr. Mr A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE

Directeuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.

Theologische School

der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Wij ontvingen in de maand **October** de volgende coll. en giften: Helder *f* 23.50, Broek op Langendijk *f* 25.10, Oosterend (Tessel) *f* 13.57, Dirkshorn *f* 6.63½, Heerhugowaard *f* 7.50, N.-Scharwoude *f* 5.70, Krabbendam *f* 7.56, Anna-Paulowna-Polder *f* 2.95½, Kolhorn *f* 1.30, Schermerhorn *f* 0.68½, Schermerhorn *f* 0.62½, Alkmaar *f* 9.50, Heerenveen *f* 21.68, Joure *f* 13.04, Lemmer *f* 10.65, Idskenhuizen *f* 8.58½, Wolvega *f* 7.74½, Donkerbroek *f* 4.81½, Mildam *f* 4.75, Oldeboorn *f* 3.50, Oosterzee *f* 2.79, Duurswoude *f* 2.25, Terwispel *f* 1.65, Lippenhuizen *f* 1.55, Echten *f* 1.32. Knijpe *f* 2.80, Zaandam A *f* 34.10, Nieuw-Vennep 23.85, Halfweg *f* 20.05, Haarlemmermeer o/z *f* 14.20, Zaandam B *f* 11.47½, Beverwijk *f* 8.94, Hoofddorp *f* 5, Vijfhuizen *f* 4.14, Wormer *f* 3.26½, Westzaan *f* 3.02, Sloterweg *f* 1.80, 's Gravenhage A *f* 105, door den heer A. C. van Loo te 's Gravenhage een gift *f* 1.50, Delft *f* 46.08 Wilnis 1/3 C. *f* 2.30, Tienhoven id. *f* 1.61, Breukelen id. *f* 10.64½, Wilnis id. *f* 2.55½, Kockengen id. *f* 5.72½, Vinkeveen id. *f* 3.39, Nichtevecht id. 4.51½, Vreeland id. *f* 5.20, Loenen id. *f* 2.53, Kamerik id. *f* 3.50, Mijdrecht id. *f* 8.03, van N. N. te Vlaardingen oude schuld *f* 5, Gouda A *f* 5.30, Gouda B *f* 6.69, Zevenhuizen *f* 1.35, Oudewater *f* 6.80, Waddingsveen *f* 7.43, Berg Ambacht *f* 1.06, Lekkerkerk *f* 0.50, Lekkerkerk *f* 0.66, Schoonhoven A *f* 4.53, Krimpen *f* 2.52, Moordrecht *f* 2.12, Nieuwerkerk a/d IJsel *f* 6.40, Reeuwijk, Sluipwijk *f* 1.42, Haastrecht *f* 2.02, Schoonhoven B en Willige, Langerak *f* 7.41, Boxum *f* 8.36½, Wageningen *f* 2.03, Delft nagiften *f* 5.60, Pieterburen *f* 6.81½, Zoutkamp *f* 10.80, Houwerzijl *f* 5.52.

Voor de **Uitbreiding.** Contributiën en giften uit: Roden *f* 14.60, Vries *f* 3.75, N.-Scharwoude *f* 24, Dirkshorn *f* 11.25, Schermerhorn *f* 0.62½, Anna Paulowna-Polder *f* 1.87½, Meliskerke *f* 13.25, dito *f* 7, Oostburg *f* 6.83, Smilde *f* 22.75, Meppel *f* 43.50.

In de maand **November:** Bergentheim *f* 3.23, Derlemsvaart *f* 23.94½, Heemse A *f* 8.47½, Lemelerveld *f* 1.61½, Ommen *f* 10, Hoogeveen A *f* 24.71½, Loosduinen *f* 14.04, Krabbendijke *f* 8.95, Rijsoord *f* 7.02½, Zegwaard c. a *f* 10.06, Kuilenburg *f* 6.60½, Well *f* 4.10, Zalt-Bommel *f* 6.42½, Bergen o/Z. 1/3 C. *f* 4.82½, St.-Anna Parochie *f* 6.55, Wirdum *f* 9.16, Witdum *f* 9.07½, Beetgum *f* 6.30, Leeuwarden *f* 17.03½, Westmaas *f* 11.03, Leerdam A *f* 5.39, Vianen *f* 3.90, Ter Aar 1/3 C. *f* 0.65, Aarlanderveen id. *f* 3.04, Alfen a/d Rijn id. *f* 13.58, Bodegraven id. *f* 11, Leimuiden id. *f* 3, Nieuwkoop id. *f* 1.08½, Nieuwveen id. *f* 3.56½, Noorden id. *f* 1, Oudshoorn id. 2.08, O. Wetering id. *f* 10.58½, Waarder id. *f* 4.06½, Woerden id. *f* 4.70½, Woubrugge id. *f* 1.09½, Zevenhoven id. *f* 2.71, Zwammerdam *f* 4.69½, Charlois 1/2 c. ex port *f* 13.11½, Avereest *f* 2.00½, Middelstum *f* 28, Vlaardingen A *f* 50.61, Ouddorp *f* 1.10, Rockanje *f* 2.04, N. Helvoet *f* 2.55½, Stad a/t Haringvliet *f* 1.60, door G. H. Kieviet Jaarl. Bijdr. v. d. kerkenraad te Rotterdam B *f* 25, door H. Rolloos te Bodegraven gift van N. N. *f* 5, door H. Salomons Kz., in 't kerkzakje te Gasselter-Nijveen gevonden *f* 10, Rijswijk (Z.-H.) *f* 1, Oudega *f* 6.22½.

Voor de **Uitbreiding:** Uit Baambrugge *f* 22, Breukelen *f* 1, Oosterbierum *f* 10.69, Serooskerke (Walch.) *f* 22.

In de maand **December:** Dwingeloo *f* 11.05, Beilen *f* 8.28½, Hijken *f* 3.17, Vledder *f* 1.40, Wapenvelde *f* 1.60, Winterswijk 2 halve coll. *f* 44.89½, Terneuzen *f* 25, Haarlem A *f* 15.07½, Haarlem B *f* 7, Haarlem C *f* 20.40, Wormerveer *f* 8.40, Velzen *f* 7.50, Lutten *f* 7.50, Arnemuiden 1/2 C. *f* 2.42 en 2.07½, Domburg id. *f* 1.50½ en *f* 1.46, Grijpskerke id. *f* 6.22 en *f* 6.35, Gapinge id. *f* 1.30 en *f* 0.98, Koudekerke id. *f* 11.10½ en *f* 10.04½, St. Laurens id. *f* 1.91½ en *f* 1.76, Meliskerke id. *f* 2.59 en *f* 2.70, Middelburg A id. *f* 9.66½ en *f* 9, Middelburg B id. *f* 6.27 en *f* 4.03, Middelburg C id. *f* 16.65½ en *f* 17.80, Oost-Kapelle id. *f* 3.18 en *f* 2.91, Souburg id. *f* 7.69½ en *f* 6.39½, Serooskerke id. *f* 7.30½ en *f* 7, Vlissingen A id. *f* 7.23½ en *f* 6.66, Vlissingen B id. *f* 6.41½ en *f* 6.67, Veere id. *f* 4.16½ en *f* 4.51½, Vrouwen-P. id. *f* 2.89½ en *f* 2.10½, gevonden in de kerkcoll. te Bolsward *f* 1, van een zuster der gem. te Bolsward *f* 2.50, gift van H. te Velp *f* 10, Axel A *f* 29.10, Zuidhorn *f* 7.37½, Meerkerk *f* 5.50, Den Ham *f* 11.70, Beilen *f* 11.87, Leeuwarden A *f* 12, Rouveen *f* 18.46, Berlikum *f* 10.42, Biezelinge *f* 9.30, gift van Ds. J. J. Koopmans te Rockanje *f* 2.50, Vrijhoeve-Capelle *f* 6, Steenwijk A *f* 6.25, Ommen *f* 32.90, Bunschoten A *f* 46.36, Kampen *f* 86.44, Renkum *f* 7.44½, Blija *f* 8.10, Voorburg *f* 11.78, Hillegom 1/3 C. *f* 6.20, Leiden A *f* 27, Leiderdorp 1/3 C. *f* 14.60, Katwijk a/d Rijn 1/2 C. *f* 8.62½, door H. v. Essen Bz. Secr. v. d. Jongel. ver. Abrona te Barneveld *f* 2.50, Krabbendijke *f* 9, Uithuizen *f* 27.50, Blokzijl 1/2 C. *f* 3.21, Stad Vollenhoven extra C. *f* 5.21, Ambt-Vollenhoven A *f* 5.53, Zalk *f* 6.72½, Scheveningen B *f* 15.27, N. Leuzen *f* 4.77½, Den Ham *f* 13.60, Zaamslag B 1/2 C. *f* 4, Zwolle *f* 68, Groningen A *f* 82.30, Bedum A *f* 28.67, Rottevalle *f* 7.86, Hoogvliet *f* 4.50, Donkerbroek *f* 3.73, Jutrijp-Hommerts *f* 7.77½, Hijlaard 1/2 C. *f* 3.50, Zalk *f* 4.84.

Voor de **Uitbreiding:** Schoondijke *f* 29.50, Bedum A *f* 269.95 waaronder een renteloos Aandeel ad *f* 100, Bedum B *f* 6, Groningen B coll. *f* 23.04, Groningen A *f* 268.50, Aduard *f* 4.50, Kielwindeweer *f* 7.50, Thesinge gemeente *f* 20, Haren coll. *f* 10.42½, Almeloo *f* 15, Deventer A en B coll. *f* 15.02, Enschedé *f* 30, Enser *f* 8.20, Holten *f* 5, Nijverdal *f* 9.50, Rijssen coll. *f* 3.82½, Vriezeveen *f* 5, Wierden *f* 4.20, Bolsward *f* 11.50, Varsseveld *f* 35.10, Aalten A *f* 15.80, Aalten B *f* 3.50, Geesteren-Gelselaar *f* 7, Vorden *f* 9.50, Neede *f* 3, Dwingeloo *f* 8, Diever *f* 4, Beilen *f* 4, Charlois *f* 17.55, Vlaardingen *f* 25, Bunschoten coll. bij een spreekbeurt van Prof. Dr. H. Bavinck *f* 36.65½, Leiden B *f* 16.75, Uithuizen *f* 97.75, Ten Boer coll. *f* 20, Wetsinge-Sauwert coll. *f* 5, Hoogkerk *f* 5, Sappemeer *f* 6.50, Ezinge *f* 17, bij spreekbeurt van Ds. H. Kuik te Putten *f* 16.28, dito te Nijkerk *f* 10.60, dito te Nunspeet *f* 5.95, Rotterdam *f* 17.11½, Schiedam *f* 11.50, Capelle a/d IJsel *f* 2.50, Delfzijl *f* 30, Schoonhoven *f* 7, Willige-Langerak *f* 1.

Kampen, 14 Maart 1899.

C. MULDER, *Wn. Penningm.*

P. VAN EIJK,

Firma JOHANNES KRAMER & Co

DAM 15-17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen **EFFECTEN, diverse LOTEN** en vreemde **COUPONS** Wisselen Gouden, Zilveren **MUNTEN** en vreemde Banknoten. Sluiten **PROLONGATIËN** en **BELEENINGEN.** Nemen gelden à **DEPOSITO** 1/2 pCt. onder prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Dagen van Goede Boodschap

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Deel I. In den Kerstnacht. | **Deel III. De Paaschmorgen.**
„ II. Oud- en Nieuwjaar. | **„ IV. Op den Pinksterdag.**

4 deelen ingenaaid f 3.60; in 4 fraaie stempelbanden f 5.60; elk deel afzonderlijk ingenaaid f 1.20; gebonden f 1.75.

Amsterdam.
Pretoria.

BOEKHANDEL
VOORHEEN
HÖVEKER & WORMSER.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,

Prinsengracht bij de Prinsenstraat.

No. 157.

AMSTERDAM.

Bij JOH. YKEMA, Den Haag, is verschenen:

BLOEMEN

aangegaard uit den hof van

Opvoeding en Ervaring,

DOOR

P. J. KLOPPERS.

Prijs Ingenaaid f 0.90. Gebonden f 1.25.

Bijzondere Aandacht

wordo gevestigd op

GOLDSCHMEDING's

Piano's en Orgels,

welke uitmunten in

TOON EN DUURZAAMHEID.

Een geheel eenige sorteering in onze Magazijnen

Warmoesstraat 141

en

Keizersgracht 305,

AMSTERDAM.

Billijke Prijsnoteering.

Catalogus gratis.

Solide Geldbelegging.

Eene Geref. kerk vraagt *f* 4000 ter leen of op 1ste Hypotheek, tegen eene rente van 3 à 3½ pCt. Solide borgstelling. Ruime overwaarde.

Franco brieven, onder lett. N., aan het Bur. van dit blad.

Verschenen bij W. KIRCHNER, Rozengracht 55, Amsterdam:

De Nieuw-Testamentische Sabbat.

LEERREDE over Zondag 38 van den Heidelbergschen Catechismus,

door Ds. E. KROPVELD.

Prijs f 0.15.

Het Boek Genesis.

Uitgelegd door

JOHANNES CALVIJN.

Uit het Latijn, naar de uitgave van BAUM CUNITZ en REUSS, in de Nederlandsche taal overgezet door **S. O. LOS**, *V. D. M.*, te *De Lier*, met eene inleiding van

Prof. Dr. H. BAVINCK.

Dit werk zal compleet zijn in ongeveer 30 afl. à *f* 0.20. De 1e afl. is verschenen en bij alle Boekh. verkrijgbaar en bij den uitgever

K. LE COINTRE,
te Middelburg.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer P. Pauw te Buiksloot *f* 13; van den heer Mr. P. D. te M. 1897 en 1898 *f* 10.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.) Van de Geref. kerk te Middelstum *f* 23.79; van idem te Katwijk a/d. R. *f* 10.97½; van idem te Rijnsburg (halve coll.) *f* 10; van idem te Leiden C *f* 9.25; van idem te Katwijk a/Z. *f* 3.50; van idem te Boskoop A *f* 9.83; van idem te Sassenheim *f* 5.40; van idem te Hazerswoude *f* 6.27; van idem te Koudekerk *f* 3.57½; van idem te Voorschoten *f* 7.16; van idem te Hillegom *f* 5.88; van idem te Katwijk a/Z *f* 7; van idem te Overtoom *f* 24.61½, van idem te Ankeveen *f* 0.75.

Aan Schenkingen:

Door den heer W. Hovy van P 41 te Baarn *f* 15.

Voor het Studiefonds:

Door den heer Joh. Teunis te Meppel, gevonden in de collecte der Geref. kerk *f* 5.

S. J. SEEFAT,

Hilversum. *Penningmeester.*

VERSCHENEN:

EEN NIEUW PORTRET

(Kabinetformaat),

van

Dr. A. KUYPER.

Prijs *f* 1.25.

BOEKHANDEL
VOORHEEN
Amsterdam. **Pretoria.** **HÖVEKER & WORMSER**

Boek- en Courantdrukkerij:
DE ROEVER KRÖBER & BAKELS,
Amsterdam.